Gwybodaeth i Gleifion

Prostadectomi Radical

Adran Wroleg

Beth yw Prostadectomi Radical?

Tynnu'r chwarren brostad, fesiclau semen a rhywfaint o feinwe o'i chwmpas mewn ymgais i gael gwared ar ganser y prostad - **gweler isod**.

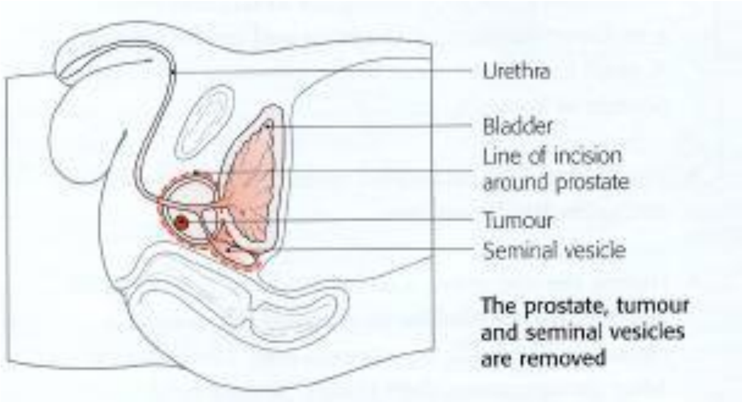

Beth yw budd y lawdriniaeth hon?

Triniaeth sy'n ceisio gwella eich canser prostad.

A oes unrhyw beryglon? Cyffredin

Haint oherwydd mewnosod cathetr wrinol/draen briw dros dro. Anymataliaeth wrinol dros dro neu barhaol, i raddau amrywiol, sydd angen padiau neu lawdriniaeth bellach.
Cyfle uchel o nam ar godiadau oherwydd niwed i'r nerf yn ystod llawdriniaeth.
Newid teimlad mewn orgasm (uchafbwynt rhywiol) ac absenoldeb semen ar had-daflu, gan achosi anffrwythlondeb.

Achlysurol

Colli gwaed, sydd angen trallwysiad.
Mae rhywfaint o ganser yn cael ei adael ar ôl sydd angen triniaeth bellach.
Gall yr uniad rhwng y bledren a'r wrethra (pibell ddŵr) gulhau (culfan). Os bydd hyn yn digwydd, efallai y bydd angen llawdriniaeth bellach arnoch.

Prin

Problemau anesthetig/ cardiofasgwlaidd sydd angen mynediad gofal dwys. Poen, haint neu dorgest (chwydd) yn ardal y toriad llawdriniaeth.
Anymataliaeth wrinol hirdymor barhaol sydd angen llawdriniaeth arall i wella.
Anaf rhefrol (twll y pen ôl); yn anaml iawn y bydd angen colostomi dros dro.
Oherwydd natur eich llawdriniaeth, efallai y bydd gofyn i chi gael dadansoddiad nodau lymff. O ganlyniad, gall lymffocele (casgliad o hylif lymffatig) ddigwydd. Os bydd hyn yn digwydd, efallai y bydd angen i'r ardal hon gael ei draenio o dan anesthetig lleol.

A oes triniaethau amgen?

Monitro gweithredol (dim triniaeth weithredol ar unwaith, ond bydd monitro rheolaidd ar eich prawf gwaed antigen penodol i'r prostad (PSA)), radiotherapi, bracitherapi (rhoi hadau ymbelydrol yn y prostad) neu dynnu'r prostad gan ddefnyddio llawdriniaeth twll clo (laprosgopig) neu drwy doriad ar y perinëwm (yr ardal y tu ôl i'r sgrotwm).

Os yw'r opsiynau hyn yn addas i chi, bydd eich meddyg wedi eu trafod gyda chi ac wedi rhoi gwybodaeth i chi yn eu hesbonio'n fanylach.

Beth sy'n digwydd cyn y lawdriniaeth?

Cyn eich llawdriniaeth, gofynnir i chi fynychu'r Clinig Cyn Derbyn. Mae hyn er mwyn gwirio eich bod yn ffit ar gyfer eich llawdriniaeth. Gofynnir cwestiynau i chi am eich iechyd cyffredinol a byddwch yn cael rhai neu'r cyfan o'r profion canlynol: profion gwaed ac wrin, pelydr-x y frest ac ECG (olrhain y galon). Profion arferol yw'r rhain cyn llawdriniaeth. Byddwch hefyd yn cael cyfle i ofyn unrhyw gwestiynau.

Triniaeth Ychwanegol

Ar ôl eich llawdriniaeth, cychwynnir rhoi pigiadau isgroenol dyddiol i chi o Fragmin (Daletparin); mae hyn hefyd yn helpu i leihau eich risg o geuladau gwaed. Bydd y nyrs ar y ward yn eich dysgu sut i wneud hyn eich hun gan fod angen parhau â'r driniaeth hon am 4 wythnos. Mae tystiolaeth gyfredol gan y Sefydliad Cenedlaethol Rhagoriaeth Iechyd Clinigol (NICE) yn argymell y driniaeth hon i gleifion sy'n cael llawdriniaeth ganser fawr er mwyn lleihau eu risg o ddatblygu thrombosis gwythiennau dwfn (DVT) neu emboledd ysgyfeiniol (PE).

Eich llawdriniaeth

Cewch eich derbyn i'r ward y diwrnod cyn y lawdriniaeth neu ar y bore ei hun; cewch wybod am hyn yn y clinig cyn derbyn.
Bydd anesthetydd yn eich gweld chi ar yr adeg hon i drafod eich anesthetig a'ch rheolaeth poen. Unwaith eto, bydd meddyg yn trafod y lawdriniaeth a chymhlethdodau posibl, yn ateb unrhyw gwestiynau sydd gennych, ac yn gofyn ichi lofnodi'ch ffurflen gydsynio eto.

Gofynnir i chi beidio â bwyta nac yfed unrhyw hylifau nad ydynt yn glir, fel cawl, llaeth ayb., am 6 awr cyn eich llawdriniaeth. Gallwch gael hylifau clir (dŵr/diod o 'squash') hyd at 2 awr cyn eich llawdriniaeth. Ar ôl hyn gofynnir i chi beidio ag yfed unrhyw beth pellach**. Os ydych chi'n ddiabetig sy'n ddibynnol ar inswlin, bydd angen cyfarwyddyd arbennig arnoch chi, trafodwch hyn gyda'ch nyrs.**

Byddwch yn cael 2 dawddgyffur a fydd yn gwneud i chi agor eich coluddion; bydd y carthydd hwn yn sicrhau bod eich coluddyn yn lân cyn eich llawdriniaeth.

Cyn mynd i'r theatr, gofynnir i chi gael cawod a gwisgo gŵn ysbyty a hosanau arbennig. Mae'r hosanau hyn yn helpu i leihau'ch risg o gael ceuladau yn eich coesau. Os ydych chi'n teimlo'n bryderus, a'i fod yn briodol, efallai y caiff meddyginiaeth ymlaciol (pre-med) ei bresgreibio i chi; rhoddir hwn i chi ar y ward cyn i chi fynd i'r theatr. Bydd nyrs yn mynd gyda chi i'r theatr lle cewch eich cludo i'r ystafell anesthetig lle byddwch yn cael eich anesthetig.

Beth mae'r lawdriniaeth yn ei chynnwys?

Gwneir toriad o islaw'ch botwm bol i lawr i ran o'ch bol sydd union uwchben gwaelod eich pidyn - **gweler y diagram**. Mae'r chwarren brostad yn gorwedd yn y pelfis ychydig o dan y bledren. Mae eich wrethra (pibell ddŵr) yn rhedeg trwy ei chanol. Yn ystod y lawdriniaeth, bydd eich chwarren brostad a'ch fesiclau semen (sachau bach lle mae semen yn cael eu storio) yn cael eu tynnu. Mae'r nerfau sy'n eich galluogi i gael codiad yn gorwedd o amgylch chwarren y prostad. Os yw'n briodol, ceisir achub y nerfau hyn i helpu i wella'r siawns y bydd eich codiadau'n dychwelyd ar ôl y lawdriniaeth. Os yw'n edrych fel bod y canser ger y nerfau, byddant yn eu tynnu.

Caiff yr wrethra ei gysylltu yn ôl i'r bledren a gosodir cathetr, gyda bag draenio ynghlwm - **gweler y diagram isod**. Bydd y cathetr yn cael ei adael i mewn am 2-3 wythnos. Bydd hyn yn helpu i'r uniad wella.

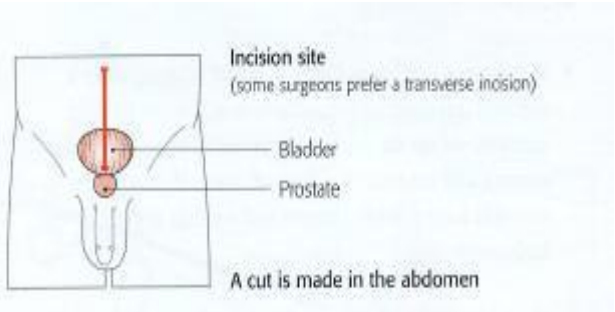

A cut is made in the abdomen

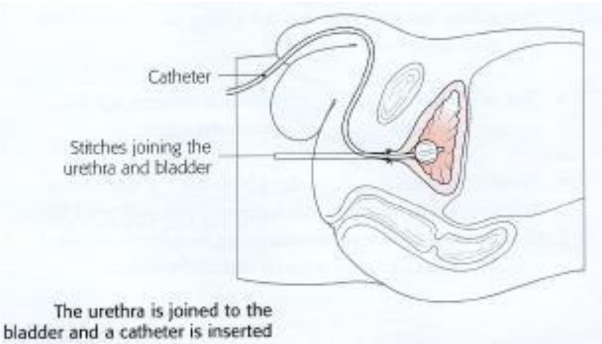

The urethra is joined to the bladder and a catheter is inserted

Atgynhyrchwyd gyda chaniatâd caredig y wasg iechyd

Cymer y lawdriniaeth oddeutu 2-3 awr. Ar ôl y lawdriniaeth, byddwch yn mynd i'r ardal adfer. Byddwch yn aros yma am oddeutu awr ac yna'n dychwelyd i'r ward. Mae hyn yn caniatáu i chi wella o'r anesthetig. Byddwch yn gysglyd pan ddychwelwch i'r ward ac efallai yr hoffech drefnu mai dim ond ymweliad perthynas

agos a gewch gyda'r nos, fel y gallwch gael rhywfaint o amser tawel i wella. Gall perthnasau/ffrindiau eraill ffonio'r ward i ddarganfod sut ydych chi.

Beth fydd yn digwydd ar ôl y lawdriniaeth?

Bydd y nyrsys yn gwirio'ch pwysedd gwaed, pwls, anadlu, briw, poen a chyfaint eich wrin yn rheolaidd. Wrth i chi wella, bydd y gwiriadau hyn yn cael eu gwneud yn llai aml.

Rhestrir y tiwbiau a'r draeniau a allai fod gennych isod. Peidiwch â phoeni amdanynt, maent yno i roi hylifau i chi neu i ddraenio hylifau i ffwrdd. Byddant yn cael eu symud yn raddol, wrth i chi wella.

- **Ocsigen** Efallai y rhoddir ocsigen i chi am gyfnod byr ar ôl eich llawdriniaeth nes eich bod yn fwy effro.

- **Trwyth mewnwythiennol** – (IVI neu ddrip) – Rhoddir canwla (tiwb plastig tenau) mewn gwythïen yn eich braich a/neu yn eich gwddf a chewch hylif trwy hyn i sicrhau nad ydych chi'n dadhydradu. Gellir ei ddefnyddio hefyd i roi gwrthfiotigau mewnwythiennol, gwaed ayb. Pan fyddwch chi'n yfed a ddim yn teimlo'n sâl, tynnir yr IVI.

- **Draenio** - Bydd gennych 1 draen (tiwb) yn dod allan o'ch abdomen isaf. Mae hyn yn draenio gwaed neu hylif i ffwrdd, a all gasglu ar ôl i'ch prostad gael ei thynnu allan. Fel rheol caiff ei symud ar ôl 1-2 ddiwrnod. Os yw'n dal i ddraenio llawer o hylif, bydd yn cael ei adael i mewn ychydig hirach.

- **Cathetr** – Tiwb tenau sy'n cael ei basio i'r bledren trwy'r wrethra (pibell ddŵr) i ddraenio wrin allan. Mae hyn yn caniatáu i’ch wrin gael ei fesur. Mae'n arferol i'ch wrin fod wedi’i staenio â gwaed; peidiwch â phoeni am hyn, bydd yn clirio. Mae'r cathetr fel arfer yn cael ei dynnu ar ôl 2-3 wythnos.

- **Briw** - Bydd gennych ddresin dros y briw, y dylid ei adael yn ei le am ychydig o ddiwrnodau ar ôl y lawdriniaeth. Bydd clipiau wedi cael eu defnyddio i gadw dwy ymyl y croen gyda'i gilydd; maent yn edrych fel ystyffylau, a chânt eu tynnu 7-10 diwrnod ar ôl eich llawdriniaeth. Bydd y briw yn gwella, a thros amser bydd y graith yn pylu.

- **PCA** (Analgesia a Reolir gan Gleifion) neu **Epidwrol** i reoli'ch poen. Bydd yr anesthetydd wedi trafod y rhain gyda chi cyn y lawdriniaeth. Pan fyddwch chi'n bwyta ac yn yfed ac yn gallu cymryd cyffuriau lleddfu poen trwy'r geg, gellir tynnu'r PCA Epidwrol. Mae'n bwysig bod eich poen yn cael ei reoli; os nad yw, gadewch i'ch nyrs gwybod.
- Anogir chi i symud o gwmpas cyn gynted â phosibl. Mae hyn er mwyn helpu i leihau cymhlethdodau fel heintiau ar y frest, doluriau pwysau neu geulad yn y goes (Thrombosis Gwythiennau Dwfn - DVT).

Pryd alla'i fynd adref?

Fe ddylech chi fod yn barod i fynd adref ar ôl tua 3-5 diwrnod. Cyn i chi adael, dangosir i chi sut i reoli'ch cathetr a'ch bagiau cathetr adref. Rhoddir rhifau cyswllt i chi rhag ofn y bydd gennych unrhyw broblemau.

A fydd unrhyw ddilyniant?

Fe'ch gwelir mewn clinig cleifion allanol mewn 2-3 wythnos i gael tynnu'ch cathetr. Mewn ychydig o achosion, efallai y bydd eich meddyg eisiau i chi gael systogram cyn i'ch cathetr gael ei dynnu. Pelydr-x arbennig yw hwn i wirio bod yr uniad rhwng yr wrethra a'r bledren wedi gwella'n llwyr ac nad yw'n gollwng. Os yw'n gollwng, trefnir systogram arall 1-2 wythnos yn ddiweddarach. Os nad yw'n gollwng, bydd eich cathetr yn cael ei dynnu, fel arfer ar yr un diwrnod â'ch systogram.

Cewch apwyntiad claf allanol tua 6 wythnos ar ôl eich llawdriniaeth i gael eich canlyniadau histoleg. Byddwch hefyd yn derbyn apwyntiad ar gyfer adolygiad gan y nyrs ymataliaeth.

Gwybodaeth rhyddhau o'r ysbyty

Gofal o'ch briw

Tynnir eich clipiau ar ôl 10 diwrnod. Bydd nyrsys y ward yn trefnu i Nyrs Ardal neu Nyrs Ymarfer eu tynnu os cewch eich rhyddhau cyn hyn. Dylai eich briw fod wedi gwella'n dda ar y tu allan erbyn yr amser hwn, ac fel rheol nid oes angen dresin. Os bydd eich briw yn mynd yn goch, yn dyner/yn boeth i'w gyffwrdd neu'n rhyddhau hylif/crawn, dywedwch wrth eich nyrs ardal neu feddyg teulu er mwyn i chi gael cyngor, oherwydd efallai eich bod wedi datblygu haint briw.

Meddyginiaeth i fynd adref gyda chi

Efallai y rhoddir cyffuriau lleddfu poen i fynd adref gyda chi – defnyddiwch nhw yn ôl yr angen, ond ddim mwy na'r dos a argymhellir. Bydd eich nyrs yn trafod hyn gyda chi cyn i chi fynd adref. Dylech barhau i gymryd eich meddyginiaethau arferol oni bai y cynghorir chi'n wahanol.
Gwrthfiotegau - Byddwch yn cael y rhain i fynd adref gyda chi. Dylech **ddechrau eu cymryd** y bore y byddwch chi'n dod i gael tynnu'ch cathetr.

Parhewch â'ch pigiadau Fragmin hyd nes bo'r cwrs 4 wythnos wedi gorffen.

Hosanau

Dylech barhau i'w gwisgo am 4 wythnos ar ôl eich llawdriniaeth

Cathetr

Bydd eich cathetr yn aros yn ei le am 2-3 wythnos. Bydd y nyrsys ar y ward yn eich dysgu sut i ofalu am eich cathetr a'r bagiau cyn i chi fynd adref. Byddant yn rhoi bagiau sbâr i chi ac yn dweud wrthych sut i gael mwy pe bai angen cyflenwadau pellach arnoch. Fe ddylech chi sicrhau eich bod chi'n golchi o amgylch y cathetr yn ddyddiol gyda dŵr a sebon. I ddynion nad ydynt wedi eu henwaedu, dylid tynnu'r blaengroen yn ôl cyn ymolchi er mwyn sicrhau bod yr ardal hon yn cael ei chadw'n lân, a gwnewch yn siŵr bob amser bod y blaengroen yn cael ei dynnu ymlaen eto wedi hynny. Rhoddir apwyntiad i chi weld y Nyrs Arbenigwr Wroleg mewn 2-3 wythnos i gael tynnu eich cathetr.

Coluddion

Gall rhwymedd fod yn broblem ar ôl eich llawdriniaeth, ac efallai y bydd angen carthydd arnoch nes bod pethau'n dychwelyd i normal. Gofynnwch i'ch nyrs neu feddyg am gyngor os yw hyn yn broblem.

Ymolchi

Gallwch gael bath neu gawod unwaith rydych adref, a dylech sychu'n ysgafn o amgylch eich briw yn hytrach na rhwbio'ch hun yn sych.

Gyrru

Dylech ddisgwyl am o leiaf 4-6 wythnos ac osgoi siwrneiau hir yn ystod yr amser hwn. Yna gallwch yrru pan fyddwch chi'n teimlo'n gyffyrddus i wneud stop brys. Gwiriwch â'ch Cwmni Yswiriant; mae gan rai cwmnïau ganllawiau llym ynghylch pryd y dylech chi yrru eto.

Rhyw

Byddwch yn gallu ailddechrau gweithgaredd rhywiol pan fyddwch chi'n teimlo'n gyffyrddus i wneud hynny, ond efallai yr hoffech aros 4-6 wythnos cyn cyfathrach rywiol i ganiatáu iachâd. Mae llawer o ddynion yn methu â chael codiad ar ôl llawdriniaeth oherwydd difrod i'r nerfau yn y llawdriniaeth; mae triniaethau ar gael i helpu i oresgyn hyn. Os ydych chi'n cael problemau, gallwch drafod hyn gyda'ch meddyg neu nyrs fel y gallwch chi gael eich gweld yn y clinig i drafod opsiynau triniaeth.

Gwaith

Fel rheol, gallwch ddychwelyd i'r gwaith ar ôl tua 6-8 wythnos; mae hyn yn dibynnu ar eich swydd. Efallai y bydd gweithwyr llaw angen 8-12 wythnos i ffwrdd o'r gwaith, neu os oes gennych waith sy'n cynnwys codi trwm. Dylech drafod hyn gyda'ch meddyg cyn i chi adael yr ysbyty.

Os oes angen tystysgrif salwch arnoch, dylech ofyn i nyrsys y ward am hyn. Efallai y bydd angen i chi gael tystysgrif ychwanegol gan eich meddyg teulu unwaith y bydd y dystysgrif ysbyty wedi dod i ben.

Cyngor cyffredinol

Byddwch yn gallu bwyta ac yfed fel arfer.
Dylech fod yn bwyllog a chymryd gofal am 4-6 wythnos, ond wedyn dylid gwneud ymarfer corff ysgafn fel cerdded, gan gynyddu'r hyn rydych chi'n ei wneud yn raddol, fel y teimlwch y gallwch chi.
Mae angen osgoi ymarfer corff egnïol am 6-8 wythnos.
Peidiwch â chodi pwysau trwm am 6-8 wythnos.

Os ydych chi'n byw ar eich pen eich hun neu'n oedrannus, efallai yr hoffech gael ffrind neu berthynas i aros gyda chi am yr ychydig ddyddiau cyntaf.
Os bydd angen help arnoch gartref ar ôl i chi gael eich rhyddhau, dylech drafod hyn yn ystod eich ymweliad cyn derbyn.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau neu bryderon, gweler isod rifau cyswllt y wardiau Wroleg a'r nyrsys Wroleg:-

Wardiau Wroleg:-

D 2 Dwyrain:- 01633 – 234043 / 234044 (24 awr)

D 2 Gorllewin:- 01633 - 234131

Ward Dydd Wroleg:-

Rhif ffôn:- 01633 – 656378 / 656377
Oriau swyddfa Llun - Gwener

Adran Cleifion Allanol Wroleg:-
Rhif ffôn:- 01633 – 234979
Oriau swyddfa Llun – Gwener

Nyrsys Arbenigol Uro-oncoleg: -

Julie Simpson

Louise Broadway

Rhif Ffôn:- 01633 – 238976
(Llun – Gwener, oriau swyddfa)

Gwybodaeth Bellach
Mae'r elusennau canlynol yn darparu gwybodaeth a chefnogaeth ysgrifenedig bellach i gleifion y canfuwyd eu bod â chanser.

The Prostate Cancer Charity
3 Angel Walk, London W6 9HX
Ffôn: 0800 074 8383 Llun-Gwener 1000-1600awr/Mercher 0700-1900awr
Cyfeiriad gwefan: www.prostate-cancer.org.uk

Macmillan Cancer Support
89 Albert Embankment, London SE1 7UQ Ffôn:
0808 808 0000 (Llun-Gwener 0900-2000)
Cyfeiriad gwefan: www.macmillan.org.uk

Cancer Research UK
Angel Building, 407 St John Street, London EC1V 4AD
Ffôn: (Gwasanaethau Cefnogwyr) 0300 123 1861 /(Switsfwrdd) 020 7242 0200
Cyfeiriad gwefan: www.cancerresearchuk.org

St David's Foundation
Cambrian House, St John's Road, Casnewydd NP19 8GR
Ffôn: 01633 270980 Cyfeiriad gwefan: www.stdavidsfoundation.co.uk

Age Concern - **Help a chefnogaeth i'r rhai dros 60 oed**
Age Cymru, Tŷ John Pathy, 13/14 Neptune Court, Vanguard Way, Caerdydd
CF 24 5PJ Ffôn: 02920-431555/0800 169 6565
Cyfeiriad gwefan: www.ageuk.org.uk/cymru

Gwasanaeth Rhoi'r Gorau i Ysmygu
Ffôn: 0800 085 2219

Progress (Grŵp Cefnogaeth Cleifion)
Ffôn: 01633 234237 (llinell gymorth 24 awr)
E-bost: progresswales2013@gmail.com

Cyfeiriadau:

British Association of Urological Surgeons (2004) Procedure Specific Consent Forms for Urological Surgery

National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) 2010 Venous Thromboembolism: reducing the risk Tanagho EA, McAninch JW (2003) Smiths General Urology

"Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg/
This document is available in English".